

zwischen dem deutschen Orden und dem Rigaer Domkapitel ausführlich geschildert, jedoch ohne die Zugehörigkeit des letzteren zu unserem Orden zu erwähnen. Der zweite Teil behandelt wohl das Leben einiger für die Geschichte unseres Ordens sehr bedeutender Erzbischöfe von Köln (Engelbert, Konrad von Hochstaden) doch auch hier wird weder der Orden noch eine seiner Abteien ausdrücklich genannt.

N. B.

Bühler, *Klosterleben im deutschen Mittelalter*. Leipzig, Inselverlag, 1926.

Der Verfasser hat die Absicht, in völlig objektiver Weise dem Publikum das vielverkannte mittelalterliche Mönchswesen durch Auszüge aus zeitgenössischen Quellen nahezubringen. Seine Kommentare sind wohl gut gemeint, aber von unserem Katholischen Standpunkt aus betrachtet, nicht immer richtig. Er wird durch dieses Nebeneinanderstellen von Erbaulichem, von himmelstürmender Mystik und von Abstossendem, von brutaler Banalität lediglich erreichen, dass dem der Kirche fernstehenden Laien das Katholische Ordensideal noch rätselhafter erscheint als bisher.

Unseren Orden behandelt er in dem Abschnitt « Chorherren », und bietet die « Vita Norberti » und Auszüge aus den « Gesta Abbatum Horti B M V » und aus der köstlich geschriebenen Marchtaler Chronik in gelungener deutscher Übersetzung. Der Auszug aus den Annalen von Klosterrath ist gleichfalls für von grossem Interesse. Die Soliloquien des Adam Scotus bringt der Autor irrthümlicherweise beim Abschnitt « Benediktiner ». — Die Ausstattung des Buches macht dem Verlag alle Ehre.

N. B.

* * *

Heinrich Sproemberg, *Beiträge zur Französisch-Flandrischen Geschichte*. Bd. I. *Alvisus, Abt von Anchin (1111-1131)*, Berlin, 1931 (Uit « *Historische Studiën...* herausgegeben von Dr. E. Ebering, Heft 202).

Deze alleszins merkwaardige studie werpt een nieuw licht op de Kerkelijke geschiedenis van 't oude graafschap Vlaanderen rond het einde der XIIe en 't begin der XIIIe eeuw. Schrijver onderzoekt hoofdzakelijk de hervorming ingebracht in de talrijke en machtige

Benediktijner abdijen van Fransch- en Vlaamsch Vlaanderen, welke een gansch eigenaardig verloop had waar de vlaamsche en fransche invloeden in tegenstrijdige wisselwerking verschijnen. Door toedoen van gravin Clementia, een vooraanstaande persoonlijkheid die, terwijl haar gemaal, graaf Robrecht II, ter Kruisvaart was, het regentschap in Vlaanderen waarnam en zeer eigendunkelijk optrad. Langsom de abdij van S. Bertin (Bertimacum) werd de hervorming van Cluni ook ingevoerd in de vervallen Vlaandersche abdijen. Doch de graaf, van wien de meeste dier abdijen afhingen, en die door deze meester was over de Kerkelijke politiek in zijn uitgestrekt graafschap en meezeggenschap had in de Kerkelijke aangelegenheden der bisdommen van Arras, Terwaan en zelfs Kamerijk, wist te bewerken dat zijn abdijen wel tot beter kloostertucht hervormd, niet echter onder den druk der machtige moederabdij van Cluni kwamen.

Het leeuwenaandeel in deze hervorming komt toe aan Alvisus, van 1111 tot 1131 abt van Anchin, en vanaf 1131 bisschop van Arras. De rol door dezen zoo geleerden als diplomatisch aangelegden abt gespeeld wordt door den schrijver schril belicht volgens al de nog bestaande dokumenten, waarbij, naar ons bescheiden meening, wel enkele keeren de waarschijnlijkheid tot werkelijkheid wordt overgebracht. Deze studie raakt aan de geschiedenis der orde van Premonstreit, daar S. Norbertus zijn orde in dit tijdperk heeft gesticht en Alvisus nauwe betrekkingen had met Milo, bisschop van Terwaan. Hij kwam ook tusschen in de stichting der abdij Vicogne.

Het ware belangrijk na te gaan in hoeverre de hervorming van Anchin-S. Bertin en de organisatie-plannen van Alvisus invloed hebben gehad op de eerste constituties van Premonstreit, inzonderheid wat aangaat de inrichting der generaal-Kapittels.

Wij zien met spanning het verschijnen te gemoet van het beloofde tweede deel, waarin Sproemberg meer in 't bijzonder den rol van Alvisus als bisschop van Arras zal onderzoeken.

J. E.